

ПОГОДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

Людмила ЛУЗАН

16.11.2023

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор КВНЗ «Харківська академія
неперервної освіти»

Любов Покроєва

17.11.2023

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
курсів підвищення кваліфікації вчителів початкових класів
за освітньою програмою з теми

***«Освітні втрати в початковій школі:
практичні кроки для їх подолання»***

***«Educational losses in primary school:
practical steps to overcome them»***

Розроблено проектною групою (науково-педагогічні працівники КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти») у складі:

***Гезей О.М., ст. викладач кафедри
методики дошкільної та початкової освіти***
***Коченгіна М.В., завідувач кафедри дошкільної
та початкової освіти, к. пед.н.,***

СХВАЛЕНО

Протокол засідання
кафедри методики дошкільної та початкової освіти
№ 4 від 13.11.2023

Харків - 2023

1.1. Загальні положення. Освітня програма підвищення кваліфікації за темою «Освітні втрати в початковій школі: практичні кроки для їх подолання» є складовою Комплексної програми підвищення кваліфікації учителів початкових класів. Цільова аудиторія освітньої програми – педагоги, які вже здобули теоретичну підготовку щодо актуальності й особливостей навчання молодших школярів у сучасних умовах відповідно до ідей Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» та мають певний досвід у цьому питанні.

Актуальність. У 2020 році світ зіткнувся із ситуацією, коли одне з базових прав людини – право на освіту – виявилось під загрозою. З початку пандемії і до сьогодні, освітня система України постраждала значно серйозніше, ніж освітні системи інших країн. Це пов'язано з тим, що значна частина українського учнівства не може повернутися до нормального режиму навчання вже більш ніж упродовж трьох років: спочатку на заваді цьому була пандемія COVID-19, а із лютого 2022 року – повномасштабна агресія російської федерації проти України.

Чимало міжнародних організацій і провідних експертів говорять про втрати в навчанні (learning losses), зумовлені зміною формату навчання, як про одну з найбільших проблем і загроз, а також про поглиблення навчальних розривів між різними категоріями учнівства (learning gaps).

Освітню програму курсів підвищення кваліфікації з теми «Освітні втрати в початковій школі: практичні кроки для їх подолання» розроблено на виконання рекомендацій Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій на тему «Освітні втрати й освітні розриви на рівні загальної середньої освіти: вимірювання та механізми подолання» та розвитку професійних компетентностей педагогів, необхідних для якісної організації освітнього процесу в умовах тривалого дистанційного навчання, зумовленого воєнним станом в Україні, що спонукає до переосмислення методичної культури педагогів та актуалізує необхідність готовності фахівців щодо формування ключових компетентностей молодших школярів та подолання освітніх втрат відповідно до вимог Нової української школи.

Освітня програма спрямована на розкриття та реалізацію пріоритетних напрямів освітньої діяльності, а саме:

- стан освітніх втрат в Україні;
- формати виявлення освітніх втрат учнівства;
- стратегії подолання освітніх втрат молодших школярів;
- психоемоційна підтримка учасників освітнього процесу.

Освітню програму курсів підвищення кваліфікації за темою «Освітні втрати в початковій школі: практичні кроки для їх подолання» для вчителів початкових класів спрямовано на розв'язання зазначених вище завдань, що відбито в тематиці навчальних занять і розподілі годин за навчальними модулями.

1.3. Мета й завдання освітньої програми «Освітні втрати в початковій школі: практичні кроки для їх подолання» – доповнення та поглиблення професійних знань педагогів щодо ефективних механізмів виявлення освітніх (зокрема навчальних) втрат; виокремлення шляхів їх подолання; створення

умов для набуття вчителями початкових класів умінь організувати, моделювати та коригувати освітній процес для подолання освітніх втрат та освітніх розривів, забезпечення якісного навчання, а також розвиток професійних компетентностей вчителів початкових класів щодо організації та здійснення освітнього процесу в умовах тривалого дистанційного навчання, а саме, предметно-методичної, психологічної, оцінювально-аналітичної компетентностей.

Виходячи з мети, завданнями підвищення кваліфікації вчителів початкових класів є:

- **задоволення фахових потреб** педагогів у поглибленні теоретичних знань щодо
  - зв'язку між когнітивним розвитком і втратами у навчанні;
  - стабілізації психоемоційного стану учнів і покращення когнітивних процесів під час навчання;
  - технологій розвитку самостійності учнів;
  - стратегій подолання освітніх втрат (технології персоналізованого та диференційованого навчання);
- **удосконалення професійних умінь** щодо
  - виявлення та подолання освітніх втрат умовах тривалого дистанційного навчання (а саме порад щодо навчальних втрат, їх видів та форм, форматів вимірювання та форматів їх подолання, налагодження та підтримки соціальної та навчальної взаємодії між учасниками дистанційного освітнього процесу, ролі батьків у подоланні освітніх втрат);
  - практичних кроків для подолання навчальних втрат з математики, української мови та читання, інтегрованого курсу ЯДС;
  - створення позитивного психологічного клімату для молодших школярів у період воєнного часу;
- **мотивування педагогів** до професійного розвитку, упровадження інновацій.

1.4. Форма навчання – дистанційна.

1.5. Структура освітньої програми. Освітня програма містить п'ять модулів:

- Модуль 1. Сучасні нормативні вимоги до організації освітньої діяльності,
- Модуль 2. Концептуальні засади оновлення змісту освітньої діяльності,
- Модуль 3. Сучасні підходи до організації освітнього процесу,
- Модуль 4. Психолого-педагогічний супровід освітнього процесу,
- Модуль 5. Організаційно-діагностичний».

1.6. Очікувані результати.

МОДУЛЬ 1. Сучасні нормативні вимоги до організації освітньої діяльності

Очікувані результати охоплюють

Знання й розуміння:

- актуальних чинних нормативних документів, які визначають пріоритетні напрями освітнього процесу;
- необхідності підвищення мовно-комунікативної компетентності вчителя початкових класів;

Уміння:

- прогнозувати впровадження актуальних векторів освітнього процесу в поточному році;
- якісно організовувати освітній процес у класі відповідно до актуальних чинних документів.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- розуміння основних теоретичних і практичних аспектів організації освітнього процесу в початковій школі на сучасному етапі.

МОДУЛЬ 2. Концептуальні засади оновлення змісту освітньої діяльності

Очікувані результати охоплюють

Знання й розуміння:

- освітніх втрат та розривів у початковій освіті, інструментів їх вимірювання;
- моделі подолання навчальних втрат;
- значення сучасних технологій та методів навчання, виховання та розвитку молодших школярів для подолання освітніх втрат (компетентісно зорієнтовані завдання, популяризація дитячої літератури тощо).

Уміння:

- створювати програму надолуження навчальних втрат;
- моделювати зміст навчання відповідно до очікуваних результатів з використання сучасних та ефективних технологій;
- доцільно використовувати освітні тренди Нової української школи;
- створювати умови для психосоціального благополуччя дітей та педагогів; здоров'я, безпеки та добробуту дитини.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- усвідомлення необхідності професійної мобільності й гнучкості;
- розвиток здатності планувати освітній процес відповідно до сучасних реалій;
- розуміння важливості підвищення рівня власної предметно-методичної компетентності.

МОДУЛЬ 3. Сучасні підходи до організації освітнього процесу

Очікувані результати охоплюють

Знання й розуміння:

- результативності використання ефективних освітніх технологій і стратегій навчання молодших школярів для подолання навчальних втрат з української мови, читання, математики, інтегрованого курсу «Я досліджую світ»;

- використання діяльнісних методів навчання;
- значення рухової активності для підвищення пізнавальних процесів учнів;
- необхідності подолання освітніх розривів у формуванні читацької, мовленнєвої, математичної компетентностей молодших школярів, інтегрованого курсу ЯДС.

Уміння:

- визначати пріоритети – те, без чого учні та учениці не зможуть навчатися далі;
- застосовувати сучасні ефективні підходи, освітні технології та стратегії для підвищення якості початкової освіти та подолання навчальних втрат з мовно-літературної, математичної, природничої та інших освітніх галузей;
- організовувати освітній процес на засадах діяльнісного підходу в дистанційному та змішаному форматах.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- розуміння необхідності власного професійного розвитку («навчання впродовж життя»);
- позитивне ставлення до самостійної розробки дидактичних матеріалів (паперових та цифрових) з урахуванням індивідуальних особливостей учнів конкретного класу;
- усвідомлення нових власних освітніх потреб.

МОДУЛЬ 4. Психолого-педагогічний супровід освітнього процесу

Очікувані результати охоплюють

Знання й розуміння:

- специфіки психологічних труднощів здобувачів освіти в роботі вчителя початкових класів;
- можливостей психологічної підтримки молодших школярів;
- персоналізації особистісного потенціалу учня початкових класів;
- основних положень нейропедагогіки та їх впливу на когнітивні процеси.

Уміння:

- створювати позитивний психологічний клімат, комфортне й безпечне освітнє середовище для учнів класу, урахувати вікові та індивідуальні особливості дітей молодшого шкільного віку;
- розробляти індивідуальні освітні траєкторії учнів та учениць;
- використовувати сучасні стратегії нейропедагогіки;
- використовувати можливості формувального оцінювання для подолання освітніх втрат.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- поглиблене усвідомлення важливості дитиноцентризму в освіті;
- розвиток емпатії.

1.7. Перелік компетентностей, що може набути та/або розвинути слухач/слухачка курсів підвищення кваліфікації за умови успішного засвоєння програми.

1) **A2 (предметно-методична):** здатність моделювати зміст навчання щодо подолання освітніх втрат у формуванні вільного володіння державною мовою, читацької та математичної компетентностей, інтегрованого курсу «Я досліджую світ»;

2) **Б1 (психологічна):** здатність використовувати сучасні методики та технології створення позитивного психологічного клімату, формування учнівської спільноти; розвитку уваги, саморегуляції, подолання стресу, керування емоціями; виявляти і підтримувати здібності, інтереси, реальні навчальні можливості учнів.

КУРИКУЛУМ

за освітньою програмою курсів підвищення кваліфікації вчителів початкових класів за темою «Освітні втрати в початковій школі: практичні кроки для їх подолання» (30 год/1 кредит)

№ з/п	Назва модуля	К-ть годин
1.	Сучасні нормативні вимоги до організації освітньої діяльності	4
2.	Концептуальні засади оновлення змісту освітньої діяльності	6
3.	Сучасні підходи до організації освітнього процесу	10
4.	Психолого-педагогічний супровід освітнього процесу	6
5.	Організаційно-діагностичний	4
	Разом за модулями (годин/кредитів)	30 год/1 кредит

Курикулум є основою для складання навчально-тематичного плану, робочої навчальної програми / РНТП / розкладу навчальних занять, що оприлюднюються на сайті КВНЗ «Харківської академії неперервної освіти».

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

за освітньою програмою курсів підвищення кваліфікації вчителів початкових класів за темою «Освітні втрати в початковій школі: практичні кроки для їх подолання» (30 год/1 кредит)

Назва модуля (інваріантна складова)	№ теми	Назви тем (варіативна складова)	Умовні позначення компетентностей, що розвиваються	Усього годин	
І. Сучасні нормативні вимоги до організації освітньої діяльності	1.1	Актуальне нормативне забезпечення освітнього процесу в початковій школі	A2	2	
	1.2	Шляхи підвищення мовно-комунікативної компетентності вчителя початкових класів відповідно до професійного стандарту	A2, Г1.2, Г2, Г3	2	
	1.3	Володіння англійською: мінімум для вчителя початкових класів	A1	2	
	1.4	Психолого-педагогічна підтримка молодших школярів, які пережили кризові ситуації	Б1, Б2	2	
	1.5	Диджиталізація освіти. Технологічні аспекти організації комунікації з учасниками освітнього процесу	A3	2	
	Разом годин на модуль				4
	2.1	Освітні втрати й розриви початкової освіти: способи вимірювання, шляхи подолання	A2, Г2.1, Г3.2	2	
	2.2	Освітні тренди та інноваційні тенденції в початковій освіті	A1.4, A2.3, A2.4	2	
	2.3	Читання як тренд: шляхи популяризації дитячої літератури	A2	2	
	2.4	Підвищення якості початкової освіти: компетентнісно зорієнтовані (інтегровані) завдання на уроках математики	A2, Б1.1	2	
	Разом годин на модуль				6
	ІІІ. Сучасні підходи до організації освітнього процесу	3.1	Шляхи подолання навчальних утрат з формування вільного володіння українською мовою	A1.4, A2	2
		3.2	Подолання навчальних втрат у формуванні читацької компетентності	A2, Б3, Б1.1	2
3.3		Використання діяльнісних методів навчання для подолання освітніх втрат з формування зв'язного мовлення молодших школярів	A2, Б3, Б1.1	2	
3.4		Вектори подолання навчальних втрат з математики	A2, Г2, Г3	2	

	3.5	Використання діяльнісних методів навчання для подолання освітніх втрат з інтегрованого курсу ЯДС	A2, Г2, Г3	2
	3.6	Компетентісно зорієнтовані завдання з української мови як спосіб формування ключових компетентностей молодших школярів	A2, Б1.1	2
	3.7	Ігрові онлайн-ресурси в дистанційному навчанні	A2, А3	2
	3.8	Шляхи подолання навчальних втрат з рухової активності учнів початкових класів у сучасних умовах	A2, В2	2
	Разом годин на модуль			10
	4.1	Психологічна підтримка дитини молодшого шкільного віку щодо подолання освітніх втрат у початковій школі	Б1, Б2	2
	4.2	Індивідуальна освітня траєкторія, як персональний шлях реалізації особистісного потенціалу учня початкових класів	Б1, Б2	2
	4.3	Обдарована дитини молодшого шкільного віку: виявлення та підтримка	Б3.3, В1.1	2
	4.4	Використання надбань нейропедагогіки для подолання освітніх втрат у початковій школі	A2, Б1, Б2	2
	4.5	Інтелектуальна втома в учнів початкових класів: причини, способи запобігання	Б1.1	2
	4.6	Урахування специфіки психологічних труднощів здобувачів освіти в роботі вчителя початкових класів	Б1.1	2
	4.7	Фасилітативна функція формувального оцінювання для подолання освітніх втрат	A2.6, Г3	2
	Разом годин на модуль			6
V. Організаційно-діагностичний	5.1	Настановне заняття. Вхідне діагностування		2
	5.2	Підсумкове тестування		2
	Разом годин на модуль			4
Усього (годин/кредитів):				30/ 1 кредит